

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ КАТЕГОРІЙ "ЛІКВІДНІСТЬ" ТА "ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ" У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотация. Розглянуто існуючі теоретичні підходи до трактування понять "ліквідність" та "платоспроможність" у банківській діяльності. Для проведення об'єктивного аналізу змісту наявних підходів до визначення понять "ліквідність" та "платоспроможність" застосовано методику контент-аналізу.

Аннотация. Рассмотрены существующие теоретические подходы к трактовке понятий "ликвидность" и "платежеспособность" в банковской деятельности. Для проведения объективного анализа содержания существующих подходов к определению понятий "ликвидность" и "платежеспособность" применена методика контент-анализа.

Annotation. The article describes the existing theoretical approaches to the definitions of "liquidity" and "solvency" in the banking activities. To conduct an objective analysis of the content of the existing approaches of to the definitions of "liquidity" and "solvency" the method of content analysis is used.

Ключові слова: ліквідність банку, платоспроможність банку, контент-аналіз, надійність, ефективність.

Надійність банківської установи характеризується її ліквідністю та платоспроможністю. Тому для забезпечення ефективності роботи банківської системи важливе значення має підтримання стабільного стану ліквідності та платоспроможності комерційних банків. Проблеми з ліквідністю призводять до погіршення платоспроможності та фінансової стійкості, оскільки становлять єдину систему взаємопов'язаних показників діяльності банку.

Зберегти ліквідність і платоспроможність банку на прийнятному рівні досить важко, особливо якщо менеджерами обрані неадекватні методи управління платіжною позицією. Відповідність методів і способів залежить від правильного розуміння сутності ліквідності і платоспроможності та їхнього розмежування, оскільки на сьогоднішній день у наукових дослідженнях немає єдиного підходу щодо визначення понять "ліквідності" та "платоспроможності" банків.

Проблеми трактування понять ліквідності та платоспроможності комерційних банків досліджувалися у працях багатьох вчених-економістів: Мороза А. М., Єпіфанова А. О., Панової Г. С., Сало І. В., Лаврушина О. І. та ін. [1 – 5].

Метою статті є дослідження існуючих поглядів щодо співвідношення понять "платоспроможність" та "ліквідність" банку.

В економічній літературі зустрічаються досить різні думки і погляди щодо трактування суті цих понять. Деякі економісти взагалі отожднюють поняття "ліквідність" і "платоспроможність". Дискусія серед науковців з цього питання виникла через проблемність розуміння сутності: чи можна отожднювати дані терміни, чи один із них включає інший.

Щодо ліквідності банку, то наукове розуміння даної категорії неоднозначне. Аналіз публікацій, присвячених проблемам ліквідності банку, показав, що в економічній літературі залежно від цілей аналізу або досліджень окремі науковці дають різні тлумачення цієї категорії. Підхід науковців до проблеми визначення ліквідності банку значною мірою залежить від розуміння її сутності.

Багато авторів, таких, як: Мороз А. М., Сало І. В., Лаврушин О. І. та інші надають визначення ліквідності банку, в основі якого покладено здатність банку своєчасно виконати свої зобов'язання [1]. У працях Єпіфанова А. О., Панової Г. С. можна зустріти розуміння ліквідності банку як здатності банку своєчасно виконувати свої зобов'язання, причому не тільки з повернення вкладених коштів з виплатою встановленої плати, а й з надання кредитів [2]. Також при тлумаченні поняття "ліквідність банку" більшість із зазначених авторів розуміють співвідношення сум активів і пасивів із однаковими термінами.

Як видно, думки авторів дещо різняться щодо визначення даного поняття, тож необхідно провести аналіз літературних джерел і на його основі зробити висновки. Для цього спочатку потрібно обрати відповідний метод аналізу поняття.

Аналіз поняття може здійснюватися багатьма способами, що включають як кількісні, так і якісні методи. Завдяки їм можна, не втрачаючи характеристик тексту, проникати в його сутність. Але недоліком традиційних методів є суб'єктивізм. Подолати цю ваду допомагає контент-аналіз. Особливість цього типу полягає в тому, що при його застосуванні необхідно розраховувати питомі ваги Р кожної категорії:

$$P = R / T, \quad (1)$$

де R – кількість одиниць даної категорії;
T – загальна кількість слів.

Після проведення контент-аналізу поняття "ліквідність" автор отримав такі результати (рис. 1).

Рис. 1. Результат проведення контент-аналізу поняття "ліквідність"

Якщо проаналізувати дані показники, можна дати такі визначення: "Ліквідність – це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх зобов'язань без втрат у грошовій формі". Найчастіше ліквідність банку визначається лише як здатність банку виконати свої зобов'язання. Але в сучасних умовах ліквідність банків залежить не лише від незбалансованості активів і пасивів, а й від можливості задовольнити потреби клієнтів у кредитуванні.

Аналогічно проводиться контент-аналіз поняття "платоспроможність" на основі точок зору різних вчених та науковців.

Згідно з першою точкою зору, платоспроможність банку трактується як достатність власних коштів банку для захисту інтересів вкладників та інших кредиторів банку. Дане тлумачення не відображає здатність банку своєчасно розрахувати за своїми зобов'язаннями та в повній сумі.

Інші дослідники наголошують на здатність позичальника (контрагента банку) своєчасно здійснити розрахунки за всіма видами своїх зобов'язань. Так, наприклад, Р. Михайлик зазначає, що категорія "платоспроможність" включає в себе "не лише здатність відповідати за борговими зобов'язаннями, а й здатність банку надавати кредити позичальникам в обсягах, що відповідають їх потребам" [6]. Після проведення контент-аналізу поняття "платоспроможність" отримані такі результати (рис. 2).

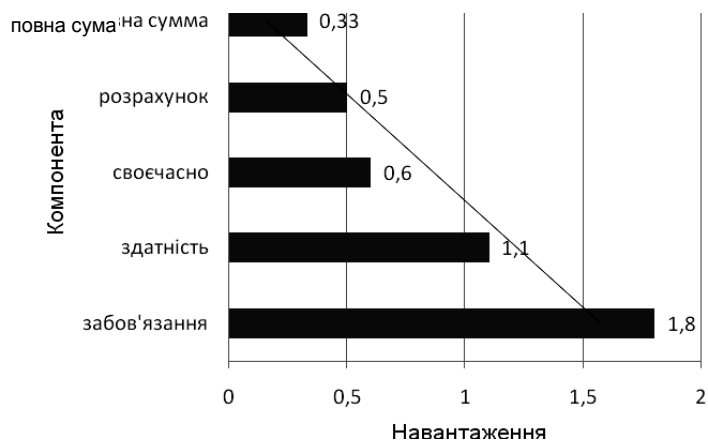

Рис. 2. Результат проведення контент-аналізу поняття "платоспроможність"

Якщо проаналізувати дані показники, можна дати таке визначення: "Платоспроможність – це здатність банку своєчасно здійснити розрахунки за своїми зобов'язаннями в повній сумі".

Таким чином, дослідження проблеми розуміння понять "платоспроможність" та "ліквідність" банку показало, що в даний час у науці немає єдиного підходу щодо їхнього трактування. Дані категорії є різними, але пов'язаними між собою. Проте платоспроможність є більш широким поняттям, ніж ліквідність банку [4]. Ліквідним банком вважається такий банк, який спроможний вчасно, повністю і з мінімальними витратами забезпечити виконання своїх балансових і позабалансових зобов'язань. А платоспроможність характеризує можливість і здатність банку раніше чи пізніше погашати свої фінансові зобов'язання.

Наук. керівн. Дзеніс В. О.

О. А. Криклій. – Суми : Університетська книга, 2007. – 313 с. 5. Банковское дело : учебник / под ред. О. И. Лаврушина. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 573 с. 6. Михайлюк Р. В. Ліквідність та прибутковість – фактори зміцнення фінансової стійкості комерційного банку / Р. В. Михайлюк // Вісник соціально-економічних досліджень. – Вип. 24. – Одеса : ОДЕУ, 2006. – С. 135–139.